

Årets andra stadsvandring 2021

Den första måndagen i juli var det dags för årets andra stadsvandring. Fanns det fortfarande försiktighet att träffa andra människor? Var väderrapporterna onödigt skrämmande? Det verkade nattsvart en halvtimme innan start. Men så! Folk kom från alla håll och hela 80 förväntansfulla och nyfikna vandrare samlades på Prubbatorget.

Skara Gillas ålderman Tommy Kroon hälsade alla vandrare, och inte minst, dagens premiärguide välkommen till kvällens övningar. Slottsarkitekt Allan Ahlman fanns på plats för att berätta om "Typiskt Skara – arkitektur och gaturum". Många nyfikna öron vändes mot Allan efter att klockspelet från domkyrkan klingat ut. Han lovade att berätta sanningar och avfärda några myter. Samtidigt konstaterade han att dagens stadsvandring sannolik skulle bli den kortaste i historien.

Allan Ahlman slog inledningsvis fast att Skara är den småstad i Sverige där namnkunniga arkitekter satt tydligast spår de senaste seklerna. Det har gett avtryck i struktur, kvarter, torg och gator i vår gamla stad. Promenaden kom att visa på många tydliga exempel.

Den mest imponerande byggnaden i vår stad, domkyrkan, har sitt ursprung i Brynolf Algotssons strävan att låta bygga en ståtlig katedral. Men det var egentligen när Helgo Zetterwall skapade den gotiska katedral vi nu ser i slutet av 1800-talet, som praktverket blev fulländat. Allan visade på många små detaljer som gör katedralen så mäktig. Fönster lika stora som en modern tvårums lägenhet, småtornen som lyfter byggnaden och de mäktiga stödmurarna som visar stadga.

Innan vandrarna lämnade Prubbatorget, vändes blickarna mot det gamla biblioteket. Även här var Helgo Zetterwall inblandad, dock inte som arkitekt. Det var Johan Fredrik Åbom som stod bakom denna praktfulla byggnad. Allan pekade på att biblioteket är helt parallellt med domkyrkan och att huset har sin entré mitt emot domkyrkans norra entré. Noterar vi sådant i vardagen?

Utanför domkyrkans västra sida fortsätter Allan berätta om spåren efter kända arkitekter. Gotthard Ålander som ritade Församlingshemmet och Mors minne. Det hus som Televerket huserade i vid Stortorget och som inrymde massor av växlar, skapades av Ivar Tengblom 1948. I denna byggnad hade kvällens guide en roll när det förvandlades till kommunhus. På andra sidan torget svarade Ernst Stenhammar för utformningen av Skaraborgsbanken.

På domkyrkans södra sida ligger idag vårt Stadshus. Tidigare var det en skolbyggnad, Skara högre allmänna läroverk, som byggdes 1871. Även denna byggnad ritades av Helgo Zetterwall och anses vara hans främsta skapelse. Den nuvarande skolbyggnaden ersatte en skola som byggdes 1830. Men enligt Allans källor ansågs denna byggnad inte vara fullkomlig, så den ersattes efter en kupp av Zetterwall, borgmästare Trybom och Gunnar Wennerberg. Den nya skapelsen kom, även den att ligga parallellt med domkyrkan och dess entré kom att hamna mitt emot dess södra entré. Balansen på domkyrkans långsidor kom att fulländas.

Allan berättade vidare om läroverkets gymnastiksal, annexet som kom att innehålla lärosalar för de naturvetenskapliga ämnena, samt det nybyggda teknikhuset som han själv ligger bakom. Gruppen kunde också konstatera att domkapitlets hus har tre byggnadsår på fasaden. 1746, 1787 och 1913. Den sista tillbyggnaden har ritats av arkitekt Torben Grut. Mannen som är upphov till Stockholms stadion.

På väg genom Krabbelund stannade gruppen till vid stadens minsta hus (?). Byggnaden som egentligen bara rymmer en nödutgång vid domkyrkans senaste restaurering. Jan Lisinski var mannen som skapade Djäkneterrassen och de utrymmen som finns under jord.

De regntunga molnen närmade sig och gruppen flyttade sig raskt in till gården vid Båtsmanshuset. Passande nog har Charlies teater börjat förbereda sommarens föreställningar, så tältet var rest. När alla vandrare hade fått sina koppar med kaffe och sina frallor, började regnet. Den vanliga trivseln förstärktes när regnet smattrade mot tältets tak. Det var som en storfamilj på campingsemester. Men redan på onsdag är det slut på lugnet. Då återinvigs Brandmuseet. Och nästa vecka är det en ny stadsvandring. Underbara Skara.

Slottsarkitekt Allan Ahlman pekar med tumstocken på domkyrkans byggnadsdetaljer.

Allan har samlat stadsvandrarna framför det som tidigare var Skara Högre Allmänna Läroverk och nu är Stadshus.

Foto Tommy Kroon